

práci s Vyšehradem, dále nový Scheler, Ortega y Gasset, Nietzsche, Fink, Arendtová, Searle, Bachelard, Jankélévitch a Weilová. Jako v 60. letech zůstala edice vyhrazena pro díla moderních klasiků nebo pro autory, jejichž myšlenky snad přetrvají desetiletí. Na edici Váhy se F. podílela také doslovy – ke Kierkegaardově Současnosti, k Marcelovi, naposledy k výboru z díla Simony Weilové, který uspořádala a přeložila po předběžném studiu této autorky v době normalizace. Psala o autorech edice do různých časopisů, po listopadu 1989 především do Souvislostí, revue pro křesťanství a kulturu. Uveřejňovala také články o literatuře nebo literární kritiky. Během normalizace se začala věnovat interpretaci F. Kafky.

ČP *Kafkova povídka a Kniha Jób*, Kritický sborník (KS), SI 1986; *Osoba a osobnost u R. Guardiniho*, Souvislostí (S) 1990; *Román Proces a Kafkova kritika duchovnosti*, S 1991; *Popis jednoho zápasu a Kafka příští*, KS 1991; *Jak si V. Bělohradský představuje filosofii a křesťanství*, S. Weilová o potřebě svatosti v moderní době, S 1992; *Čas v Proměně*, KS 1993; *Kierkegaardova „rovnost před Bohem“*, S 1993; *Kafka a Camus: svět v románu existence*, KS 1995. (a)

Vilém Forster

16. 3. 1882 Hory Ratibořské u Tábora
22. 5. 1932 Radešovice, okr. Benešov

Byl jedním ze žáků F. Krejčího, kteří se věnovali psychologii; po promoci na UK (1918) studoval ještě v Anglii a ve Francii. V r. 1921 se habilitoval a 1929 byl jmenován mimořádným profesorem na FF UK. V l. 1923–25 byl ředitelem Psychotechnického ústavu v Praze a od r. 1926 ředitelem Vojenského psychologického ústavu v Praze. Spolu s F. Šerackým byl u nás představitelem bádání v oblasti psychotechniky (soustředěného kolem Psychotechnického ústavu).

Podle vzoru F. Krejčího se chtěl v psychologii obejít bez „duše“, avšak pod vlivem angloamerické a francouzské psychologie proti Krejčího ústřednímu psychologickému konceptu psychofyzického paralelismu kladl „biologický dynamismus“ (hlavně ve spisu *Energetické vlastnosti nervového dění a dynamika reflexů hybných a logických*). V práci *Okultní úkazy a jejich psychologický výklad* se pokusil o vědecké objasnění jasnovidectví, telepatie, mediálních úkazů aj. okultních jevů. Psycholog Josef Váňa ve vzpomínce na F. připomíná – vedle F. přínosu pro rozvoj české psychotechniky – jeho „jemné analýzy lidské osobnosti, víru v lidský intelekt“, přesvědčení, že „každá životní filozofie založená na klamu je zhoubná“ a že „etické hodnoty, které by vedly ke skutečnému zlepšení člověka, mohou být jediné vytvořeny správným myšlením“.

Energetické vlastnosti nervového dění a dynamika reflexů hybných i logických, 1921; *O duševním mechanismu*, 1921; *Okultní úkazy a jejich psychologický výklad*, 1923; *Rychlost a přesnost práce v tovární výrobě*, 1924; *Dnešní metody psychotechnické*, 1924; *Psychotechnika. Volba povolání*, 1925; *Duševní poruchy a jejich léčení*, 1926; *Optimální doba pracovní*, 1926; *Hospodaření lidskou prací*, 1928. ČP *Předpojaté myšlení*, RF 1921; *Příspěvky k teorii o vnímání prostoru*, ČM 1922; *K teorii snění*, ČM 1923; *La théorie dynamique de la vision des couleurs*, L'Année psychologique 1923, 1925; *Emoce strachu a hněvu a jejich fyziologie a vojenský význam*, Vojenské zdravotnické listy 1926; *A Test for Drivers*, The Personnel Journal 1928.

Pedagogická encyklopedie I, 1938; In memoriam V. F., ČM 1942; V. F., ČM 1947; ČBS, 1992. (jg)

Břetislav Foustka

5. 2. 1862 Trpín u Poličky
22. 2. 1947 Poděbrady

Po filozofických studiích na univerzitách v Praze, Berlíně a Paříži působil jako gymnaziální profesor (Třeboň, Praha-Smíchov). V r. 1905 se habilitoval (prací *Slabí v lidské společnosti, ideály humanitní a degenerace národů*) a v r. 1919 byl jmenován (prvním) profesorem sociologie na UK, kde v r. 1921 založil sociologický seminář. Byl rovněž zakladatelem Českého spolku abstinentního.

Napsal několik příspěvků k obecné sociologii, většinou se však věnoval sociologii „konkrétní a praktické“, např. degeneračním společenským jevům (sebevražednost, alkoholismus, prostituce aj.), postavení slabých ve společnosti, otázkám spojeným s emancipačními a eugenickými hnutími. V několika studiích se zabýval sociologickými názory svého učitele – T. G. Masaryka. Jeho oblíbeným autorem byl F. H. Giddings (1855–1931), americký sociolog, zdůrazňující induktivní a statistické metody; F. překlad Giddingsových Základů sociologie byl u nás dlouho základní moderní příručkou ke studiu sociologie.

Slabí v lidské společnosti, 1904; *Abstinence jako kulturní problém*, 1909; *Alkoholismus a tělesná výkonnost národa*, 1922; *Alkoholismus a ideály národa*, 1922; *Duše Ameriky. Úvodem do ústavy a dějin Ameriky*, 1928; *O významu sociologie pro moderního člověka*, 1929; *Masaryk jako harmonický génius*, 1931. Sb *Turgot jako sociolog*, Program gymnasia v Třeboni, 1891; *Sociologie a střední školy*, Program gymnasia smíchovského, 1902; *Sociologie*, OSN, 1905; *Otázka sociální, socialismus a sociální hnutí* (s E. Benešem), Česká politika IV, 1904; *Ochrana mládeže a mládí*, Česká politika V, 1913; *Masaryk als Staatsmann und Denker*, Th. G. Masaryk zum 80. Geburtstag II, Bonn 1930. ČP *Rozhledy sociologické*, ČM 1900–1903; *Vliv dnešní monogamie na mravnost, Některé vztahy mezi populací a sňatečností*, ČM 1903; *Socialismus a náboženství*, ČM 1909; *T. G. Masaryk jako sociolog*, ČM 1910; *Zásady Čádovy v péči o mládež*, Budoucnost 1918–19;